

*Анастасія Шайнюк,  
студентка другого курсу ОПП «Логопедія»,  
Тернопільський національний педагогічний  
університет імені Володимира Гнатюка*

Науковий керівник: **Віра Поліщук,**  
доктор педагогічних наук, професор  
кафедра спеціальної та інклюзивної освіти,  
Тернопільський національний педагогічний  
університет імені Володимира Гнатюка

## **РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ МІЖПОКОЛІННЄВОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТІВ ТРЕТЬОГО ВІКУ**

**Постановка проблеми.** У сучасному світі розрив між поколіннями стає все більш поширеним явищем. Труднощі виникають через те, що кожна зі сторін має свої погляди, пріоритети та життєвий досвід і не завжди може зрозуміти і сприймати цінності, погляди та світогляд інших. Загострення проблеми взаємодії між поколіннями бере свій початок ще з 19-20 ст., коли почався молодіжний підйом. Відтоді проблемні аспекти взаємодії між поколіннями почали поширюватися по всьому світу, що триває аж до сьогодні.

На спілкування між поколіннями впливають різні чинники: відмінні цінності та переконання кожного покоління, досвід минулого, упередження та стереотипи, зміни ролей у суспільстві, технологічний прогрес тощо. Кількість людей літнього віку у світі непинно зростає. Україну віднесено до списку країн, у яких старіння населення відбувається швидше, ніж середньостатистичні показники по світу: близько 23% населення України становлять люди пенсійного віку. Передбачається, що число осіб, старших за 60 років, до 2051 року зросте на 33% [1].

**Виклад основного матеріалу.** Важливим чинником подолання проблеми міжпоколінневої взаємодії є запровадження в суспільстві стратегій та методів соціальної інклюзії. На основі опрацьованої літератури нами з'ясовано, що соціальна інклюзія – це концепція соціальної політики країни, яка передбачає упровадження ініціатив та стратегій, що спрямовані на творення позитивних змін, дотичних до всіх сфер життєдіяльності, реалізації та забезпечення кожного громадянина країни і зорієнтовані на створення оптимально сприятливих умов їх включення в процеси економічного, соціального та культурного життя країни.

Університети третього віку (УТВ) відіграють важливу роль у соціальній інклюзії людей літнього віку. Вони сприяють реалізації сприятливого середовища для активності та самореалізації, допомагаючи людям літнього віку інтегруватися у систему суспільних відносин. УТВ не лише надають можливість отримання нових знань, а й сприяють формуванню соціальних контактів, розвитку інтересів та підтримці

психологічного благополуччя. На основі опрацьованих нами джерел ми з'ясували, що УТВ функціонують у більшості держав світу, але їхні мета і організаційні аспекти функціонування відрізняються. Зараз в Україні налічується близько 150 університетів третього віку [2]. Це небагато, проте достатньо, враховуючи, що започаткування діяльності УТВ в Україні співвідносять з відкриттям першого Університету для людей літнього віку у 2008 р. у м. Ковелі [3]. Тобто можна зробити висновки, що динаміка їх відкриття і функціонування в Україні була позитивною. Але два фактори: війна і реорганізація структури побудови нашої держави, здійснили вплив на корекцію цих показників.

Провівши аналіз діяльності УТВ, ми виявили, що в Україні вони стали доволі поширеним явищем. Більшість УТВ були створені на базі територіальних центрів соціального обслуговування. Проте все більшої популярності набувають УТВ, що функціонують при державних та приватних ЗВО, громадських організаціях. Для подолання розриву між поколіннями використовується спосіб міжпоколінневих практик. Їх можна поділити на такі основні групи: (1) коли люди літнього віку надають послуги молодшим (наприклад, у школах, дошкільних закладах); (2) коли діти і підлітки надають послуги для людей літнього віку (наприклад, допомога у веденні господарства, навчання користуватися комп'ютером чи смартфоном); (3) коли старше й молодше покоління об'єднують свої зусилля (наприклад, озеленення вулиць, запровадження проєктів з допомоги довкіллю).

Ми здійснили аналіз діяльності Університету третього віку, який створено при Тернопільському національному педагогічному університеті імені В. Гнатюка та виявили, що в практику його діяльності запроваджено всі три види практик. Студенти проявляють ініціативу долучатися до його діяльності, здійснюють популяризацію його діяльності в соціальних мережах, допомагають слухачам УТВ зорганізуватися та спільно з ними організовують і відвідують різноманітні соціокультурні активності і заходи в університеті та за його межами. Показовим є той факт, що молоді люди самі пропонують себе у ролі лекторів, прагнуть поділитися своїми знаннями, вміннями, поглядами. Наприклад, студентка першого курсу ОП «Логопедія» провела для слухачів УТВ лекцію-концерт, у якій розповіла про вплив музики та рухової активності на життєдіяльність та здоров'я людини літнього віку. Студенти другого курсу провели лекцію-презентацію про традиції святкування Різдва у різних куточках світу, а також підготували майстер-клас з виготовлення новорічних прикрас разом з людьми літнього віку, які пізніше були розіграні на аукціоні, а отримані кошти – передано на потреби ЗСУ. Також слухачі УТВ пропонують свої послуги у ролі лекторів, організаторів майстер-класів.

**Висновки.** Подібні заходи допомагають двом поколінням порозумітися, здійснити обмін досвідом, думками, ідеями, поглядами на життя. Завдяки активній участі в діяльності УТВ люди похилого віку мають змогу відчувати себе активними,

корисними та цінними членами суспільства. Спілкуючись як з ровесниками, так і з молоддю, вони не відчувають себе самотніми та зберігають соціальні зв'язки.

Залучаючись до роботи УТВ, представники обох поколінь мають можливість сприяти формуванню взаєморозуміння, завдяки якому набагато легше подолати ті чи інші труднощі, що можуть з'являтися через різницю поглядів. Міжпоколіннєва взаємодія передбачає не лише обмін інформацією, взаємне навчання і збагачення, але й здатність зрозуміти один одного та приймати іншу позицію.

#### **Список використаних джерел:**

1. Крентовська О. Проблеми збереження і розвитку людського потенціалу в умовах старіння населення України. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2009. №4. С. 238-246.
2. Соціально-педагогічна послуга «Університет третього віку». URL:<https://nssu.gov.ua/news/sotsialno-pedahohichna-posluha-universytet-tretoh-viku> (дата звернення: 10.10.2024).
3. Полехіна В. М. Діяльність «університету третього віку» в умовах сучасного соціуму. *«Педагогічні науки» збірник наукових праць*. 2017. Т. 2, №77. С. 173-177.
4. Маркозова О. О Навчання впродовж життя – необхідна передумова досягнення життєвого успіху. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*, 2016. № 2.
5. Навчання у віці – «Університет Третього Віку» в Україні. *Вісник Кольпінга*, 2014. № 3. С. 6–7.
6. Про впровадження соціально-педагогічної послуги «Університети третього віку» : Наказ Міністерства соціальної політики № 326 від 25 серпня 2011 р. URL: <http://document.ua/pro-vprovadzhenjasocialno-pedagogichnoyi-poslugi-universit-doc72450.html> (дата звернення: 01.01.2024).
7. Федоренко С. А. Університети «третього віку» як складова безперервної освіти: зарубіжний досвід. *Педагогічний процес: теорія і практика*, 2014. № 1. С. 133–138.
8. Чаграк Н. Організація і моделі освіти людей похилого віку : європейський досвід. *Рідна школа*, 2017. № ½. С. 69 – 75.

*Костянтин Щербина,  
здобувач третього рівня вищої освіти,  
спеціальність 015 Професійна освіта,  
Тернопільський національний педагогічний  
університет імені Володимира Гнатюка*

## **ЕМОЦІЙНА ПРИРОДА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ**

**Постановка проблеми у загальному вигляді.** Крім належної управлінської підготовки, знання ринку праці й орієнтації в суміжних сферах, сучасному менеджеру